

Vélemény

Károlyi Árpád és munkatársai flóraművének védelmében

Az 1968-1975 között hét részletben megjelent „Délnyugat-Dunántúl flórája” máig a hazai botanika egyik csúcsteljesítménye. (Említést érdemel, hogy méltatlanul félreeső helyen, az Egri Tanárképző Főiskola Füzetekben látott napvilágot). A Károlyi Árpád és Pócs Tamás, majd a harmadik résztől csatlakozó Balogh Márton szerzőségével készült flóramű páratlan alapossággal dolgozza fel Zala megye egésze és Vas megye déli része flóráját, az irodalmi források mellett több évtizedes saját terepmunkára, valamint számos herbáriumi és kéziratot adatra támaszkodva. A szerzői munkaközösség motorja, Károlyi Árpád 1972-ben elhunyt. A flóramű már előkészített részei halála után megjelentek (a kétszikűek ismertetése az *Asteraceae* családig jutott), viszont a kéziratot jegyzetben maradt anyag (a kétszikűek egy része és az egyszikűek mindegyike) évtizedekig kiadatlan maradt. A fennmaradt kéziratok kalandos utat jártak be, majd pontosan 30 évvel az addig utolsó, hetedik rész megjelenése után, 2005-ben megjelent a nyolcadik, az egyszikűeket tárgyaló [KOVÁCS J. A. (2005): Délnyugat-Dunántúl flórája VIII. (Egyszikűek). Károlyi Árpád florisztikai cédulakatalógusa alapján. – *Kanitzia* **13**: 125-275.]. E publikáció azonban olyan komoly etikai kérdéseket vet fel, amelyek mellett nem mehetünk el szó nélkül.

1. Legsúlyosabb probléma, hogy a dolgozat Kovács J. Attila egyedüli szerzősége alatt jelent meg. Az a tény, hogy a kéziratok a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola Növénytan Tanszékére kerültek, nem jelenti azt, hogy azokat afféle „talált tárgyként” szabadna hasznosítani, amelyeket bárki saját neve alatt közölhet. Erre az eljárásra nem lehet mentség, hogy a kézzel írott szöveget „meg kellett fejteni”. Elég a *Kanitzia* ominózus számában a 150-151. oldalon bemutatott cédulakatalógus-részletre pillantást vetni. Belátható, hogy a kézirat fajonként külön lapokra válogatva, a szakirodalom és a saját megfigyelések alapján rendezve tartalmazza az adatokat, amelynek áttekintése és megértése bizonyára sok munkát jelentett – de az eredeti szerzők teljes negligálását semmiképpen nem indokolja.

2. Az eredeti dolgozatok precíz szerkesztettsége, rendezettsége az új publikációban nyomokban sem figyelhető meg. Míg az első hét részben tájegységek szerint, meghatározott sorrendben és rövidítésekkel kerültek felsorolásra az adatok, addig a *Kanitzia*-ban napvilágot látott munka nem tesz különbséget a tájegységek között, ráadásul elhagyja az eredeti szerzők által alkalmazott rövidítések és hivatkozások rendszerét, elhagyja (mivel azok kikeresése biztosan sok fáradságot jelentett volna) az irodalmi források oldalszámait. Véleményünk szerint már csak az elődök iránti tiszteletből sem szabadott volna e változtatásokat minden indoklás vagy kommentár nélkül bevezetni.

3. Az eredeti dolgozatok egy végig jól lehatárolt, földrajzilag és növényföldrajzilag alaposan jellemzett Délnyugat-Dunántúlról közölték a florisztikai adatokat [az első, bevezető részben (1968) csak a földrajzi jellemzés 4 oldal + egy részletes térkép, a növényföldrajzi pedig 14 oldal terjedelmű], addig az új publikáció ezeket a határokat teljesen tekintet nélkül hagyja, s korlátlanul ide veszi pl. Borbás Vince összes Vas megyei adatát, vagy Boros Ádám belső-somogyi, sőt baranyai közléseit is. Ezek kitekintő céllal valószínűleg szerepeltek Károlyi Árpád jegyzeteiben is, de miféle munka

az (az újabb publikáció szerzője részéről), amely nem különbözteti meg a segédletként felírt adatokat, amely teljesen figyelmen kívül hagyja az eredeti dolgozatok rendszerét, célját, felépítését.

4. Az új publikáció eredetiségének megítéléséhez, hosszú elemzések helyett, szerepeljen itt két idézet:

„Hazánknak a Rába, a Zala alsó folyása és a Mura – Dráva által határolt háromszöge az alpin, nyugat-balkáni és pannon flóra találkozásában fekszik. Bár viszonylag egyhangú dombvidék, a három irányból érkező flórahatások gazdaggá tették növényvilágát ...” (KÁROLYI – PÓCS 1968: 329, az eredeti dolgozatok első részének legelső bekezdése).

„Nyugat-Magyarországnak a Rába, a Zala alsó folyása és a Mura – Dráva által határolt háromszöge a pannon, az alpin és az illyr flóra találkozásának színhelye. A három irányból érkező növényföldrajzi hatások igen gazdag és jellemző flóra kialakulását eredményezték” (KOVÁCS 2005: 126, az új publikáció legelső bekezdése).

A szöveg maradt, a szerzők kicserélődtek ...

A fent ismertetett tények alapján Kovács J. Attila eljárását etikai szempontból teljes-séggel elfogadhatatlannak tartjuk, amely általában sérti a szerzői jogokat és tisztességet, valamint személy szerint Károlyi Árpádot és szerzőtársait, és erre e közlemény útján kívánjuk felhívni a magyar botanikusok közösségének figyelmét.

KIRÁLY Gergely – MOLNÁR V. Attila – VOJTKÓ András